

מערך שיעור מלווה מצגת- "ערכים כסף"

*כתבו: יפעת ברוש ואביב כץ דקל

מטרת השיעור : התלמידים יפתחו יכולת לזהות ערכים מרכזים בחייהם ויתמודדו עם דילמות ערכיות הקשורות לכסף

מהלך השיעור:

התלמידים יבינו את המושג ערך :

ערכים

הגדרה לערך:

"ערך הוא עיקרון כללי הקובע מה טוב ומה רע, מכאן נובע מה מותר ומה אסור, מה ראוי ומה פסול. לכל אדם ולכל חברה יש ערכים שבהם הם מאמינים. אדם הדבק בערכים בהם הוא מאמין ורואה בהם מטרה עליונה/תכלית, עשוי לחוות תחושות של משמעות, סיפוק ואושר".

התלמידים יחשפו למגוון רחב של ערכים ויצטרכו לבחור 5 ערכים מרכזים עבורם

רשימת ערכים:

קבלת האחר, הישגיות, אחריות, שאפתנות, הקשבה, מודעות, אומץ, כנות, חכמה, מחויבות, חמלה, ביטחון, עקביות, שיתוף פעולה, אומץ, אדיבות, יצירתיות, אמינות, סקרנות, משמעת עצמית, אמפתיה, שוויון, אתיות, מצוינות, הגינות, משפחתיות, נאמנות, חיים, בריאות, נדיבות, חמלה, הכרת תודה, עבודה קשה, סקרנות, יושרה, שמחה, מנהיגות, אהבה, נאמנות, בגרות, פתיחות, אופטימיות,

ארגון, מקוריות, מקצועיות, חדור מטרה, מציאותיות, איפוק, רגישות, יסודיות, התחשבות, דייקנות, סובלנות, סבלנות.

1. בחרו לפחות 5 ערכים משמעותיים מאוד עבורכם
(ניתן לבחור ערכים מתוך הרשימה או כאלו שלא מופיעים ברשימה)

התלמידים ידרגו את הערכים שבחרו לפי סדר חשיבותם

הגדרה: סולם ערכים

"דירוג הערכים על פי סדר חשיבותם. בראש הסולם ממוקמים ערכים הנתפסים כחשובים ביותר ובתחתית הסולם ממוקמים ערכים הנתפסים כחשובים פחות"

2. ערכו "סולם" ערכים אישי. דרגו את הערכים שבחרתם לפי סדר חשיבות אישי.

לשאלו: "אם הייתם זוכים במיליון שקל, איך הייתם משתמשים בכסף?"

(לבקש מהתלמידים לערוך רשימה של דברים עליהם היו מוציאים את הכסף)

הסבר למורה: כסף הוא אמצעי להגשמת מטרות בחיים, השימוש בו משקף את הערכים של האדם.

3. האם יש התאמה בין הרשימה של איך תבזבזו את כספי הזכייה בלוטו ובין רשימת הערכים האישית שרשמתם?

(לדוגמה: תלמיד רשם את הערך: "משפחתיות" וברשימת ההוצאות בעקבות הזכייה רשם "לטוס לטיול משפחתי". כלומר יש התאמה בין השניים.)

או תלמיד רשם את הערך "חברות" ורשם ברשימת ההוצאות "להזמין את כל החברים למסעדה". גם כאן יש התאמה.

מנגד, יהיו תלמידים שירשמו בערכים: "אהבה" וברשימת ההוצאות: "לקנות מטוס פרטי" כך שאין התאמה בין ההוצאות לבין הערכים.

הוצאות שהן רכישת מותרות הן מתוך ערכים כמו "נהנתנות" או "צרכנות" ואלו לא מדורגים בהכרח בחמשת הערכים המרכזיים שהתלמיד רשם).

4. מה תואם בין הרשימות? סביב אילו ערכים יש פער?

(חשוב להדגיש שהמטרה היא לא לחדד את הדיסוננס שנוצר אצל התלמידים בעקבות הפער בין הערכים לבחירה איך להוציא את הכסף. המטרה היא רק להעלות למודעות שקיים פער בין ערכים להתנהגות בפועל אצל רוב בני האדם בכל הנוגע לשימוש בכסף).

5. עבור כל אחד מהערכים שלכם: איזה אופן של שימוש בכסף מתאים לערך?

משחק: כסף וערכים

אפשר לחלק את הכיתה לקבוצות, זוגות או לשחק במליאה.

מציגים לתלמידים כרטיסיות עם סיטואציות חברתיות שונות המושפעות מכסף- התלמידים צריכים לזהות את הערכים המתנגשים בסיטואציה.

כרטיסיות למשחק ערכים וכסף

(גרסה להדפסה נמצאת בסוף המסמך)

- זכיתם בהגרלה ב-5000 שקלים. בדיוק באותו חודש ההורים שיתפו אתכם שהמשפחה במצב כלכלי לא פשוט. מה הדילמה הערכית? (הדילמה היא בין נתינה ומשפחתיות לערך עצמאות אישית מול מחויבות משפחתית)

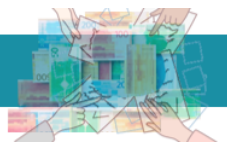
- אתם עובדים ומרוויחים כסף. החברים מציעים לצאת לארוחת ערב יקרה, אבל הכסף מיועד ללימודי נהיגה. מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין מחויבות אישית ותחושת אחריות כלפי המטרות האישיות)
- קיבלתם הצעת עבודה בשכר גבוה אבל במקום מרוחק שידרוש מכם לנסוע זמן רב. מה הדילמה הערכית?
(הדילמה הערכית היא בין השאיפה להתקדמות כלכלית ומקצועית באמצעות קבלת עבודה בשכר גבוה לבין שמירה על איכות חיים וזמן פנוי אישי)
- לקחתם חבילה מהדואר וקיבלתם בטעות חבילה נוספת שלא אתם הזמנתם. בחבילה יש מוצר יקר שגם אתם תכננתם להזמין, אבל גם את פרטי המזמין האמיתי שלה. מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין יושר ואחריות אישית לבין פיתוי אישי לנצל את המצב לטובת רווח אישי)
- חבר מבקש הלוואה לקנות משהו חשוב לו, אבל אתם לא בטוחים אם תוכלו לסמוך עליו שיחזיר את הכסף. מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין הרצון לעזור ולתמוך בחבר לבין תחושת האחריות כלפי הכסף שלכם וחשש מאובדן כספי)
- קיבלתם ירושה לא צפויה מדודה שלא הכרתם (מכל האחים, רק אתם קיבלתם את הכסף). האם תשקיעו אותה, תקנו משהו משמעותי או תחלקו אותה עם בני המשפחה? מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין מחויבות למשפחה/ שיתוף/ הוגנות לבין האפשרות להשתמש בכסף לצרכים או מטרות אישיות)
- שכחתם לאסוף עודף של 5 שקלים מהקיוסק. האם תחזרו לשם במיוחד, או שתוותרו על הסכום? מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין אחריות כלכלית ושמירה על הכסף לבין השיקול של נוחות והערכת המשאבים (כמו זמן ומאמץ) הנדרשים כדי לחזור לקיוסק עבור סכום קטן יחסית)

- רכשתם מבשיר חשמלי יקר וגיליתם מאוחר יותר שהייתה לכם הנחה בגובה 50 שקלים שלא קיבלתם. האם תפעלו כדי לקבל החזר? מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין עמידה על הזכויות הכלכליות שלכם וניצול מלא של הטבות המגיעות לכם, לבין השאלה האם המאמץ והזמן הנדרשים לקבלת החזר שווים את הערך הכספי של ההנחה שהוחמצה)
- החברים לוחצים שתצאו לחופשה יקרה ביחד, אבל אתם מרגישים שזה יכביד על התקציב של ההורים שלכם. מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין הרצון להשתתף בחוויה חברתית עם החברים ולהרגיש שייכות לבין האחריות הכלכלית וההתחשבות במצב הפיננסי של ההורים שלכם)
- קיבלתם כרטיס מתנה לחנות אופנה שאתם לא אוהבים. האם תשתמשו בו בכל זאת, תעבירו אותו הלאה, או שתמכרו אותו? מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין מיצוי של מתנה שקיבלתם לבין הרצון להשתמש בה בצורה שתביא לכם או לאחרים ערך אמיתי)
- יש לכם אפשרות לקנות פריט יד שנייה זול ובמצב מעולה במקום לקנות חדש ויקר. מה תעדיפו? מה הדילמה הערכית?
(הדילמה היא בין הערך של חיסכון, קיימות ושימוש חוזר לבין הרצון לרכוש מוצר חדש שמספק חוויה אישית ואיכותית יותר)
- עובד בחנות נתן לכם בטעות עודף של 200 שקלים יותר ממה שהגיע לכם. האם תחזירו את העודף העודף או תשאירו אותו אצלכם? מה הדילמה הערכית?
(הדילמה במצב כזה עוסקת בכנות וביושר מול טובת הנאה אישית)
- פגשתם חבר טוב שמוכר מוצר מגניב וחדשני בקניון. הוא מנסה לשכנע אתכם לקנות אותו למרות המחיר הגבוה. מה הדילמה הערכית?

(הדילמה מתמקדת בבחירה בין הערכים של הנאה, חדשנות ותרומה לחבר, לבין אחריות כלכלית וצריכה עודפת)

- חבר הזמין אתכם ליום כיף שכולל פעילות יקרה (פארק מים או מופע). הוא מציע לשלם עליכם ואומר שאין בעיה שתחזירו לו כבר בהזדמנות. אתם יודעים שגם בעתיד הקרוב לא יהיה לכם כסף להחזיר לו. מה הדילמה הערכית?
- (הדילמה היא בין הרצון לא חברות והנאה, לבין הצורך לשמור על היושר וההגינות, ולהימנע מלקבל משהו שאתם לא יכולים להחזיר)
- קיבלתם הצעה לקנות מוצר (מאוד מגניב ושאתם ממש לא צריכים אותו) בהנחה גדולה אם תשלמו בתשלומים. מה הדילמה הערכית?
- (הדילמה היא בין הפיתוי של הצעה משתלמת מבחינה כלכלית לבין הצורך לשמור על אחריות כלפי הצרכים האמיתיים שלנו ותקציב אישי)
- המשפחה רוצה לעשות שיפוץ בית גדול שנראה לכם מיותר. מצד שני מציעים לשפץ לכם גם את החדר. מה הדילמה הערכית?
- (הדילמה היא בין טובתכם האישית ובין נאמנות לעקרונות של חיסכון)
- ההורים מציעים להחזיר לכם כסף על הוצאות מחייה אישיות כמו בילויים. את הכסף הם מרוויחים בשעות עבודה נוספות. האם תסכימו לקבל או שתעדיפו לשלם בעצמכם? מה הדילמה הערכית?
- (הדילמה היא בין קבלת עזרה מההורים והכבדה על ההורים לבין עצמאות כלכלית ואחריות אישית)
- יש לכם מעט כסף מתנה מהחגים ואתם שוקלים איך להשתמש בו: לשמור, להוציא על בילוי עם חברים או לתרום? מה הדילמה הערכית?
- (הדילמה היא בין שימוש אישי בכסף לבין ערכים של חיסכון ותרומה לאחרים)
- נתקלתם במכירה של בגדים אופנתיים במבצע סוף עונה. האם תנצלו את המבצע למרות שאתם לא זקוקים להם כרגע? מה הדילמה הערכית?
- (הדילמה היא בין הרצון לנצל הזדמנות כלכלית ולחסוך, לבין הצורך להימנע מצריכה מיותרת)

שאלות דיון לסיכום במליאה:

- האם יש ערכים חשובים יותר מכסף? למה?
(הסבר: כסף הוא אמצעי ולא מטרה. לכסף כשלעצמו אין ערך, הערך ניתן לו מכוח הקניה)
- כיצד נוכל לשלב ערכים בחיי היום-יום הכלכליים שלנו? איך הערכים יכולים להשפיע על החלטות כלכליות?
- מה גיליתם על סולם הערכים האישי שלכם?

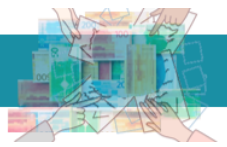
משימת בית:

1. התבוננו באחד משטרות הכסף הקיימים. אילו ערכים הוא המייצג לדעתכם ומדוע?
 2. בנק ישראל פונה אליכם בבקשה לעצב שטר לרגל 70 שנה להיווסדו. כאשר הנושא המרכזי הוא "לכידות חברתית, תקומה וגבורה בעקבות מלחמת חרבות ברזל".
- איזה ערך מרכזי תרצו לחזק דרך השטר? באיזה אופן?

ברטיסיות להדפסה

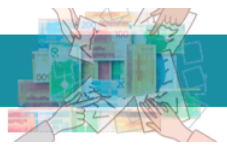
<p>זכיתם בהגרלה ב-5000 שקלים. בדיוק באותו חודש ההורים שיתפו אתכם שהמשפחה במצב כלכלי לא פשוט.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>קיבלתם ירושה לא צפויה מדודה שלא הכרתם (מכל האחים, רק אתם קיבלתם את הכסף). האם תשקיעו אותה, תקנו משהו משמעותי או תחלקו אותה עם בני המשפחה?</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>
<p>אתם עובדים ומרוויחים כסף. החברים מציעים לצאת לארוחת ערב יקרה, אבל הכסף מיועד ללימודי נהיגה.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>שכחתם לאסוף עודף של 5 שקלים מהקיוסק. האם תחזרו לשם במיוחד, או שתוותרו על הסכום?</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>
<p>קיבלתם הצעת עבודה בשכר גבוה אבל במקום מרוחק שידרוש מכם לנסוע זמן רב.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>רכשתם מכשיר חשמלי יקר וגיליתם מאוחר יותר שהייתה לכם הנחה בגובה 50 שקלים שלא קיבלתם. האם תפעלו כדי לקבל החזר? מה הדילמה הערכית?</p>

<p>לקחתם חבילה מהדואר וקיבלתם בטעות חבילה נוספת שלא אתם הזמנתם. בחבילה יש מוצר יקר שגם אתם תכננתם להזמין, אבל גם את פרטי המזמין האמיתי שלה.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>החברים לוחצים שתצאו לחופשה יקרה ביחד, אבל אתם מרגישים שזה יכביד על התקציב של ההורים שלכם. מה הדילמה הערכית?</p>
<p>חבר מבקש הלוואה לקנות משהו חשוב לו, אבל אתם לא בטוחים אם תוכלו לסמוך עליו שיחזיר את הכסף.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>קיבלתם כרטיס מתנה לחנות אופנה שאתם לא אוהבים. האם תשתמשו בו בכל זאת, תעבירו אותו הלאה, או שתמכרו אותו?</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>
<p>יש לכם אפשרות לקנות פריט יד שנייה זול ובמצב מעולה במקום לקנות חדש ויקר. מה תעדיפו?</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>עובד בחנות נתן לכם בטעות עודף של 200 שקלים יותר ממה שהגיע לכם. האם תחזירו את העודף או תשאירו אותו אצלכם?</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>
<p>פגשתם חבר טוב שמוכר מוצר מגניב וחדשני בקניון. הוא מנסה לשכנע אתכם לקנות אותו למרות המחיר הגבוה.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>חבר הזמין אתכם ליום כיף שכולל פעילות יקרה (פארק מים או מופע). הוא מציע לשלם עליכם ואומר שאין בעיה שתחזירו לו כבר בהזדמנות. אתם יודעים שגם בעתיד הקרוב לא יהיה לכם כסף להחזיר לו.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>
<p>קיבלתם הצעה לקנות מוצר (מאוד מגניב ושאתם ממש לא צריכים אותו) בהנחה גדולה אם תשלמו בתשלומים.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>המשפחה רוצה לעשות שיפוץ בית גדול שנראה לכם מיותר. מצד שני מציעים לשפץ לכם גם את החדר.</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>
<p>ההורים מציעים להחזיר לכם כסף על הוצאות מחייה אישיות כמו בילויים. את הכסף הם מרוויחים בשעות עבודה נוספות. האם תסכימו לקבל או שתעדיפו לשלם בעצמכם?</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>	<p>יש לכם מעט כסף מתנה מהחגים ואתם שוקלים איך להשתמש בו: לשמור, להוציא על בילוי עם חברים או לתרום?</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>

	<p>נתקלתם במכירה של בגדים אופנתיים במבצע סוף עונה. האם תנצלו את המבצע למרות שאתם לא זקוקים להם כרגע?</p> <p>מה הדילמה הערכית?</p>
--	---

